

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 – 26/16
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Порански заштитник грађана Архиепископ Поранске Бискупије
Омбудсман

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 13794 датум: 13.04.2016.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И МИГРАНТИМА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Регионалном центру граничне полиције према Мађарској

Београд, март 2016. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Група 484, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. јануара 2016. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	Регионални центар граничне полиције (РЦГП) према Мађарској
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама и мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са Покрајинским заштитником грађана – омбудсманом и удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	25. март 2016. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављене
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Милош Јанковић <i>Заменик заштитника грађана - омбудсмана</i></p> <p>Чланови тима: Анико Ширкова <i>Заменица Покрајинског заштитника грађана - омбудсмана</i> Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Душан Покушевски, <i>Београдски центар за људска права</i> Марко Штамбук, <i>Београдски центар за људска права</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Регионалном центру граничне полиције према Мађарској остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

1. РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ГРАНИЧНЕ ПОЛИЦИЈЕ ПРЕМА МАЂАРСКОЈ

Према наводима припадника граничне полиције, РЦГП према Мађарској покрива 174,6 километара границе са Мађарском, с тим да је и гранични прелаз Бездан, који се налази на граници са Хрватском, у надлежности овог РЦГП. У оквиру РЦГП налази се 10 станица граничне полиције (СПП), од тога 4 за контролу преласка државне границе (надлежне за 11 граничних прелаза) и 6 за обезбеђење државне границе. У свакој СПП раде полицијске службенице. У 2015. години попуњеност радних места у РЦГП била је 71% (79% у контроли преласка државне границе и 61% на обезбеђењу). Након рационализације попуњеност радних места износи 64%.

У 2015. години, против службеника РЦГП према Мађарској, покренуто је 30 дисциплинских поступака, од чега је 16 окончано закључком, у 3 је одлучено решењем, док је 11 поступака још у току. Такође је поднета и 1 притужба на рад полицијског службеника, као и 5 представки које су одбијене као неосноване. Поред тога, против полицијских службеника РЦГП према Мађарској, поднето је 45 кривичних пријава, за 102 кривична дела. Полицијски службеници, против којих је у току спровођење истраге, привремено су суспендовани.

До краја 2015. године РЦГП према Мађарској спречио је 11.709 незаконитих прелазака државне границе. Од тога, највише покушаја незаконитог преласка државне границе било је у месецу фебруару (1.869). Највише је било држављана Сирије (5.329), затим Авганистана (2.564) и домаћих држављана (2.170). У 2015. години, поднето је 9.061 захтев за покретање прекршајног поступка услед незаконитог преласка.

Током 2015. године издато је 78 потврда о намери за тражење азила у Републици Србији.

Од почетка 2016. године, закључно са 25. мартom 2016. године, РЦГП према Мађарској спречио је 623 страна држављана (39 жена, 584 мушкараца, 67 малолетника) и 77 домаћих држављана у незаконитом преласку државне границе. Међу страним држављанима највише је било држављана Авганистана, Марока, Сирије и Пакистана. Према наводима полицијских службеника у 2016. години покушаји илегалног преласка границе дешавају се дуж целе границе. Избеглице се затичу и како секу ограду која је постављена од стране власти у Мађарској на граници са Србијом како би прешли на територију Мађарске. Такође, на једном делу Мађарске границе, избеглицама је омогућено да „легално“ уђу на територију Мађарске и да пред мађарским полицијском службеницима изјаве намеру о тражењу азила у Мађарској. Против ових лица подносе се прекршајне пријаве и у већини случајева им се изричу опомене.

Од почетка 2016. године РЦГП према Мађарској издао је свега две потврде о намери за тражење азила у Републици Србији, и то за два лица из Сирије која су се вратила из Мађарске и изјавила да желе назад у Македонију како би се спојили са остатком породице. Странци којима се издају потврде о израженој намери се фотографишу и дактилоскопирају у ПУ Суботица, ПУ Сомбор или у ПС Кањижа (у зависности близине где је странац затечен). Према наводима, није било притужби избеглица и миграната на рад полицијских службеника.

Уколико је странцима потребна медицинска помоћ, позивају службу хитне помоћи. У случајевима када затекну страна малолетно лице без пратње одмах о томе обавештавају надлежни центар за социјални рад.

Према наводима, службеници РЦГП према Мађарској спроводе поступак реадмисије⁴ домаћих држављана који се принудно удаљују из Мађарске, док ПУ Суботица и ПС Кањижа спроводе поступак реадмисије странаца када се они принудно враћају из Мађарске, а службеници РЦГП само учествују у овим поступцима. Према подацима овог РЦГП, у 2015. години 5.116 лица је враћено у поступку реадмисије, док је за прва три месеца у 2016. години, у Србију путем реадмисије враћено 11 лица, од тога 2 страна држављанина (Албанија и Хрватска) и 9 домаћих држављана.⁵

У 2016, години, до тренутка посете, РЦГП је поднео 53 кривичне пријаве због 7 кривичних дела недозвољени прелазак државне границе и кријумчарење људи, 49 кривичних дела навођење на оверавање неистинитог садржаја, 25 кривичних дела фалсификовање исправе и 14 кривичних дела кријумчарења.

⁴ На основу Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/07).

⁵ Домаћи држављани који су враћени путем реадмисије су углавном са Аутономне Покрајине Косово и Метохија.